No meža līdz siltai mājai un inovācijām - Eiropa un Latvija stiprina enerģētisko neatkarību ar bioenerģiju

Zemeunvalsts.lv

Eiropas Savienība tikai novembra vidū sasniedza simbolisko brīdi, no kura teorētiski spētu nodrošināt sevi ar enerģiju tikai no atjaunīgajiem biomasas resursiem, Latvija šo slieksni pārkāpa jau augusta vidū. Tomēr mūsdienu bioenerģija Eiropā sen vairs nav stāsts tikai par siltuma ražošanu – tā kļūst par augsto tehnoloģiju un aprites ekonomikas dzinējspēku.

Novembrī visā Eiropā tiek atzīmēta Eiropas Bioenerģijas diena. Asociācijas *Bioenergy Europe* aprēķini rāda, ka 2026. gadā Eiropā kopumā šis datums ir 12. novembris. Tas simbolizē laika posmu līdz gada beigām, kurā bloks savas enerģijas vajadzības spētu segt vienīgi ar bioenerģiju, balstoties uz tās gada īpatsvaru kopējā enerģijas bilancē.

Šis rādītājs uzskatāmi pierāda, ka bioenerģija ir kluss, bet izšķirošs balsts Eiropas pārejā uz tīru enerģiju. Atšķirībā no saules un vēja enerģijas, kas ir atkarīgas no laikapstākļiem, biomasa ir uzglabājama, vadāma un pieejama uz vietas.

Kā vietējie resursi maina Eiropas kopienas un rūpniecību

Bioenergy Europe apkopotie piemēri visā kontinentā parāda, ka vietējo resursu izmantošana nes taustāmus ieguvumus gan iedzīvotāju labklājībai, gan uzņēmumu konkurētspējai.

Lietuvas pilsētā Šauļos mērķtiecīgas investīcijas biomasas centralizētajā siltumapgādē desmit gadu laikā ļāvušas siltuma patērētājiem ietaupīt aptuveni 144 miljonus eiro, aizstājot dārgo dabasgāzi. Līdzīgi arī Čehijas pilsētā Trhove Svini vietējo mežu koksnes atlikumi jau vairāk nekā ceturtdaļgadsimtu apkurina simtiem mājokļu, vienlaikus radot darbavietas reģionā. Bioenerģija palīdz arī lielajiem ražotājiem. Igaunijas alus darītava *Saku Õlletehas*, pārejot uz granulu katliem, ir samazinājusi savas oglekļa dioksīda emisijas par 95 procentiem. Savukārt Somijas piena

pārstrādes gigants *Valio* ražošanā izmanto biomasas tvaiku un attīsta biogāzes ieguvi no lauksaimniecības atlikumiem.

Mūsdienu bioenerģija sniedzas tālāk par siltumu un elektrību. Austrijā, Vīnes tuvumā esošajā tomātu audzētavā *Merschl Gartenbau*, ar šķeldu kurināma katlumāja ne tikai apsilda siltumnīcas, bet arī uztver radīto biogēno oglekļa dioksīdu, ko novirza atpakaļ siltumnīcās, lai veicinātu tomātu augšanu. Savukārt Dornbirnā uzņēmums *EnergieWerk Ilg* no koģenerācijas stacijas gadā uztver ap 3700 tonnu augstas tīrības biogēnā oglekļa dioksīda, aizstājot fosilo gāzi pārtikas un dzērienu rūpniecībā.

Latvija – Eiropas līdere ar neizmantotu inovāciju potenciālu

Eiropas kontekstā Latvija izceļas ar īpaši augstiem rādītājiem. Kamēr Eiropa savu Bioenerģijas dienu atzīmē novembrī, Latvijā nacionālais slieksnis tika sasniegts jau 13. augustā – mūsu valsts ar vietējiem resursiem teorētiski spēj nodrošināt visu enerģijas patēriņu 141 dienu gadā.

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, atjaunīgie energoresursi veido gandrīz pusi (47,6 %) no kopējā energoresursu patēriņa Latvijā, un lauvas tiesu – vairāk nekā 77 % no šīs zaļās enerģijas – nodrošina tieši koksnes biomasa.

Arī Latvijā netrūkst modernu veiksmes stāstu. Eiropas kampaņā īpaši izcelts uzņēmums SIA *Rīgas BioEnerģija*, kura modernās šķeldas katlumājas ar dūmgāzu kondensatoriem būtiski samazina galvaspilsētas atkarību no dabasgāzes. Turklāt Latvija ir viena no pasaules vadošajām koksnes granulu eksportētājām, palīdzot sasniegt klimata mērķus arī citām valstīm, bet pēdējā gada laikā valstī vairāk nekā divarpus reizes ir pieaugusi arī biometāna ražošana no lauksaimniecības atlikumiem.

Kā virzīties tālāk?

Eiropas pieredze rāda skaidru virzienu arī Latvijai. Mēs jau esam pierādījuši, ka protam efektīvi izmantot koksnes resursus siltumapgādē un eksportā. Nākamais solis ir pāreja uz vēl augstāku pievienoto vērtību – ciešāka lauksaimniecības un enerģētikas sadarbība biometāna ražošanā, kā arī oglekļa uztveršanas tehnoloģiju ieviešana. Tas ļautu katru vietējo resursu izmantot

maksimāli pilnvērtīgi, vienlaikus stiprinot gan valsts ekonomiku, gan enerģētisko drošību.

Avoti: Bioenergy International, Bioenergy Europe , Nozares tirgus un eksporta pārskati un Eiropas bioekonomikas nozaru informācijas vietnes